

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbii la expediția poștei, pre afara la c. r. poșta cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețului prenumeratiunii pentru Săbii este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 58.

ANUL XXII.

Săbii în 25 Iuliu (6 Aug.) 1874.

(în celelalte părți ale Transilvaniei se pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. 1/2 pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscrutele se platesc pentru întâia dată cu 7 cr. sirulu, pentru a două oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetite cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 1785/Sc. — 1874.

Publicatiune.

În urm'a înaltei ordinațiuni ministeriale din 18 Iuliu a. e. Nr. 19621 se va deschide la institutul agronomic din Clusiu cursul de agronomie pe sem'a invetiatorilor populari începându dela 31 Aug. până la 26 Sept. 1874 c. n., pre lănga următoarele emolumente:

1. Unu ajutoriu de statiu în suma de 40 fl. v. a. care se va esolve la direcțiunea institutului; și

2. Calatori'a gratuită pre drumulu feratului încolo și încôce;

Acei invetiatori, cari se voru rezolvî a participă la prementiuatul cursu suntu prin acest'a provocati a se insinã la subsemnatulu Consistoriu celu multu până la 15 Augustu a. e.

Din privire la acea impregiurare, ca din prealinsel ajutôrie de statiu suntu numai două aplacitate pentru invetiatorii din fund. reg. și de ôre-ce aru fi de doritu că numărulu participatorilor la atâtu de salutarulu cursu de agronomia sa fia câtu se pôte de mare. On. Inspectoratu r. sc. pentru fundulu regiu s'a adresatu cu acea rogare către Înaltulu Ministeriu de agronomia, industria și cômereiu, că aceloru invetiatori, cari se voru rezolvî a participă pre spesele proprii s'eu ale respectiveloru comune, sa li se esopereze dreptulu de calatoriă gratuită. — În consecința cu acest'a se invita Inspect. district. de scôle, că sa concluce din tôte puterile pentru o câtu mai numerosă frecuentare a cursulu din cestiune.

Săbii 20 Iuliu 1874.

Dela Consistoriulu archidieceșanu.

Săbii în 24 Augustu 1874.

Diet'a Ungariei terminându-si Săbii a trecuta ședintiele meritôrie și a încheiatu și sesiunea a două a periodulu seu. Ședintiele ce se voru mai tiené suntu de unu interesu secundariu.

Facendu o reprivire fugitivă asupra acestei sesiuni potemu sa constatâm, ca parlamentulu a desvoltatu în sesiunea acest'a o activitate șgomotôsă, inse cu unu rezultatu pozitivu fôrte neînsemnatu. S'au creatu ce e dreptu institutiuni atâtu pre terenulu justitiei, precum suntu d. e. între altele legea notariatulu publicu și regulamentulu advocatorilor, câtu și pre celu politicu, unde avemu de a remarcă cu deosebire legea de incompatibilitate, modificatiunea regulamentulu de casa și legea electorale, dară cu tôte aceste parlamentulu nu s'a aflatu la înaltimea chiamărei șele. A lipsitu barbatilor, cari suntu chemati a conduce destinele patriei șeriositate și devotamentulu, care trebuie sa caracterizeze pre parinti patriei. Interesele de partiă, cu deosebire interesele de casta s'au veditu precumpanindu totu-deun'a, asiã s'a aretatulu acest'a nesunșintia în desbaterea asupra legei electorale, în care nobiliu țerei, însufletitu de reminșcintiele cele placute din tempulu feudal, pledara cu trupu și sufletu pentru mantienerea unoru prerogative de nascere, cari nu se mai potu împacă cu sistemulu parlamentariu modernu, fiindu ca acum aru trebui celu putienu să domșeșca adeverat'a egalitate între toti fiii patriei și în privinșia drepturilor politice. Aristocratii inse se vede ca nu voru bucorosu sa renunșce la prerogativele lor, cari le-au asigurat domin'a în trecut. Majoritatea din camer'a reprezentativă cu tendinșiele ei a doveditu pre deplinu, ca

o numai frasa dicerea unora, ca poporu'l este besea în constituțiunea Ungariei, pentru ca de facto domni'a este totu în mâile aristocratiloru că în trecut și poporu'l în mare parte este desconsideratu. S'a veditu acest'a desconsiderare mai chiaru cu ocașiunea cându în desbatere s'a alinsu vrendu nevrendu în cestiunea nationalitatiloru, cari facu majoritatea locuitorilor din Ungari'a. Cine nu șeie, câte grele imputări și amerinșiiari nu se facura nationiloru de pre teritoriulu ș-tului Ștefanu, ca ele aru avea tendinșie centrifugale și gravitêza în afara, cu tôte ca nationalitatile au doveditu prin reprezentanti loru destula simpatia către Ungari'a, și nu merită a fi tratati cu atâta vitrigitate în patri'a comună. Intre tôte aceste mai evidentă este nedreptatea ce se face Transilvaniei prin legea electorale. Uniunea este fapta complinită, inse diet'a Ungariei totu nu s'a aflatu indemnata a esentă uniunea dupa cum pretindea spiritulu legei de uniune. Acı în Transilvania se sustienu inca stârile abnormali și anormali, cari nu potu intemeiã inca o intielegere și incredere reciproca. Este laudabilu tienut'a reprezentatorilor români în diet'a Ungariei, cari și cu ocașiunea cându se discută novel'a electorale șbișcira și condamnara censulu transilvanu și ăretaru cu argumente destulu de tari, ca aceste stări esceptionale în Transilvania nu suntu legali și aru fi tempulu de a li se pune odata capetu. Și acı nu ne putemu șuprime dorerea, ca românii din Transilvania nu avura reprezentanti în dieta — din culp'a lor — și astfelu li trecu și de asta data ocașiunea de a se luptă și ei pre terenu legalu pentru delaturarea acestoru stări esceptionali din patri'a lor. Sa șperâm că în începerea unui nouu periodu românii ardeleni și voru repară erôrea și li vomu vedé pre aren'a luptelor parlamentare.

Dealmintrenea s'a castigatu și unele avantagii în butulu unoru opinioni, cari sustienu, ca în parlamentulu ungaru nu se pôte castigă absolutu nimic'a. Ce e dreptu multamieră acceptăriloru pre încordate e cu greu de a se așteptă. Prin o lopta constantă și solidaria se va poté esoperă inse mai multu în venitoriu, dară și venitorulu unui poporu nu este altu ce-va decâtu fetulu presentulu șidupa cum ne portâm în presente, asiã ni se croiesce și venitorulu.

Atâtu despre sesiunea parlamentaria încheiată.

Pre cându diet'a Ungariei și încheiã ședintiele șele meritôrie, pre atunci congresulu electivu din Carlovitu șolvă cestiunea alegerei de Patriarhu, care în detrimentulu bisericeii s'a tamendatu atâtu amaru de tempu. Dupa cum impartășirâm în nru trecut congresulu a alesu pre Metropolitulu nostru de Patriarhu. Escelent'a Șea P. Archiepiscopulu Procopiu eã candidatu alu partidei nationale, a intrunitu o majoritate de 54; candidatul guvernulu episcopulu Gruici 7 voturi și Kengyelacz 2, care din urma le cedă Metropolitulu nostru și astu-f liu densulu este alesulu congresulu cu o majoritate de 56 voturi. „Lloyd. ung.“ afirma ca ministrulu de culte Trefort va cere dela alesulu Patriarhu, că sa renunșce la tôte drepturile imprenate cu metropoli'a româna spre a preveni orice ingrigire, deci șanșionarea alegerei va urmă de șiguru din partea Majestății Șele și astu-felig ne vomu șfiã dară în curendu înainte unu evenimentu neasceptatu, înainte unu congresu electivu românu!

Diet'a Ungariei.

Badapest'a 16 Iuliu n. 1874. (Cas'a reprezentatorilor) s'a deschisu la 10 ôre.

Dupa șolvirea formaliloru indatiunale și a unoru interpelatiuni urmêza desbaterea șpecială asupra proiectulu de lege relativu la convențiunea despre juncțiunile române.

Ios. Vidliczka y vede în testulu proiectulu de lege o erôre de forma, fiindu ca se dice în trensulu, ca juncțiunile s'au șatoritu prin șolutionile camerelor române și ale dietei ungarie, pre cându juncțiunea Iticani-Bozdu nu se tiene de competenșia dietei ungarie, ci de șenatululu imperialu austriacu, de aceea oratorulu face emendamentulu, sa se esprime în proiectulu de lege, ca juncțiunea susu amintita remane neatinsă de legea acest'a.

Ministrulu de comunicatiune contele Ios. Zichy șpunde, ca e de prisosu acestu emendamentu, fiindu ca juncțiunea din cestiune este data de multu comunicatiuni și noi nu putemu aduce nici o șolutione în privinșia acest'a.

Presidintele observa, ca în conformitate cu testulu comisiunii centrale emendamentulu lui Vidliczka y de locu nu este de lipsă.

Majoritatea șpunde proiectulu nemodificatu și numai art. I mai da anșă la o șcurta desbatere. Carolu Chel face acı unu emendamentu, că sa se dica în locu de juncțiunea Temisiu (Predô) — Ojtozu. Reportorulu comisiunii centrale Polya nu tiene disulu emendamentu de șeriosu, dară șpunde propunștorulu, ca togm'a impregiurarea, ca opoșitiunea din camer'a Romaniei a voit o alta juncțiune iera nu pre cea dela Temisiu, dovedeșce mai bine, ca acest'a juncțiune este cea mai favorabile pentru Ungari'a.

Dupa ce fu acceptata convențiunea urmă discusiunea asupra proiectulu de lege relativu la cladierea liniei Temisior'a — Orșiova. Mai întâiu este insinuatulu la cuventu șerifintele comisiunii centrale.

Polya dice, ca proiectulu în cestiune este o consecinștia a tratatulu internationalu acceptatu dejă. Pentru cladierea acestei linie trebuie sa ne ingrigim noi și de ôre-ce ștatulu nu pôte sa faca acest'a, — de-si aru fi fôrte corespunșdetoșiu sa faca densulu — o șocietate autonoma inse va pretinde o garantia de interese fôrte considerabile, între impregiurările actuali va fi mai bine sa se deș concessiune de a cladi acest'a linia șocietății drumulu de statiu austriacu care nu va insarșinã ștatulu cu garantii de interese. S'a afirmatu din mai multe părți, ca prin concessiunea acest'a se voru ruină creditulu și cômertiulu țerei pentru tôte tempurile, pre cându alții marginescu acest'a ruinare a ștatulu la 99 ani (ștatulu durêza adeca concessiunea).

Oratorulu tiene aceste ingrigiri de neșuștitate și acum revine la șpunerile lui Șteiger din ședintia de ieri. A opoșitiunii este problem'a de a controlă și critică șurcederea guvernulu și a partideloru guvernamentali. Producerea deputatulu Șteiger este unica în viêtia partideloru parlamentare. Deputatul amintitu care aparține la partid'a din drêpt'a, criticêza nu numai proiectulu din cestiune, ci și activitatea intrêga a guvernulu și a partidei deakiste și vine astfelu în contradicșie directă cu programulu pre a căru base a intratu densulu în an. 1872 în dieta.

Oratorulu nu vrea sa șpunde numitululu deputatu priceșerea în cestiunile drumulu feratulu, fiindu ca densulu a fostu

multu tempu consulentulu juridicu alu drumuriloru de feru ungarie și representa în asemenea calitate alta șocietate de drumuri, ale cărei interese s'aru periclită prin concurenștia liniei în cestiune. Șteiger a adusu inse numai ipoteșe și date pre cari nu le a potutu dovedé, de aceea oratorulu se reștringe a le negă șimplu, nu pôte inse sa nu replice la afirmările lui Șteiger relative la negrigitatea capitalei. Legișlative a facutu destulu pentru capitala, a votatu pentru dens'a imprumutulu de 30 milione, a creatu liberatã de contributiune, legi de espropriatiune și de administratiune deosebite și a facutu în respectu culturalu totu ce a pututu, asiã încâtu capital'a nu se pôte plange. O plan-ôre numai din partea provinciei se pôte face. (Aplausu în drêpt'a).

Șteiger a amerinșiatu, ca nu se mai pôte așteptă dela capitala atâtu patriotizmu și devotamentu că până acum, deca se negrigitese astfelu. Oratorulu este convnșu, ca locuitorii capitalei nu voru fi de acest'a parere, patriotizmu loru nu se va îndreptă dupa cursulu burșei și amorulu de patriă, doveditu de atâtea ori, nu se va reș, nici cându se va dá concessiunea liniei Temisior'a—Orșiova drumulu de statiu. Oratorulu refutêza celelalte argumente aduse de Șteiger și recomanda în fine acceptarea proiectulu de lege.

B. Mariassy e contra proiectulu. Fatia de șpunerile antevorbitorulu oratorulu esprima parerea, ca toti ablegatii sa-si șpuna fãra consideratiune către poșitiunea de partiă opiniunea loru francu și șinceru. Oratorulu tiene proiectulu periculosu intereselor țerei, fiindu ca prin cladierea liniei Temisior'a—Orșiova linia de concurenștia Galatiu—Ștelin ofere unu drumu de esportu mai șcurtu cu 25 miluri, pre cându noi trebuie sa nesumim într'acolu, de a dá o linia directă și pre câtu se va potea de șcurta, precum aru fi d. e. o linia Orșiova—Aradu—Rottka. Primindu-se proiectulu, respective cladiendu-se linia din cestiune, se va face o concurenștia periculôșă liniei Tis'a și Alfôd, cu atâtu mai vertoșu cu câtu nu șuntemu în stare a șatori tarif'a minimale pentru linia cea nouă. Oratorulu alaturandu-se la imputările facute de Șteiger în privinșia capitalei respingă proiectulu.

Dupa o desbatere lungă cas'a șpunde în urma cu majoritate precumpanștoriu proiectulu de basă la desbaterea șpecială.

Discursulu

deputatulu nationalu Alexandru Romanu roștitu în ședintia camerei la 20 Iuliu.

(Urmare.)

Da, în Transilvania e mai mica contribuțiunea, căci la noi în Ungari'a platinu 29%, pre cându acolo numai 22%, inse, considerandu diferinșia ce esista între fertilitatea pamentulu din Ungari'a și Transilvania, și adoptandu-se emendamentulu dlui Nemesiu, care pentru diferinșia de 7% propune, că dreptulu electorulu în Transilvania sa se acorde pre bas'a unei proprietăți de 15 jugere, adeca indoitu mai mare că în Ungari'a, — considerandu, dica aceste impregiurări, deoseșbirea de 7% devine cu totulu paralizata. Inca odata nu este deci adeveratulu, ca în Transilvania, unde și de altmintreș fertilitatea pamentulu e cu multu inferioră celei din Ungari'a, — dreptulu electorulu s'aru fi potendu castigă prin o poșesiune de 48 jugere. Acest'a este șeu

